הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תצא תצב

תצא סֵדֶר הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א א[בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב, בֵּין בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לְחֹל בֵּין בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לְחַלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, (פ) [א] ב]מַבְדִּיל בַּתְּפִלָּה כְּמוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, (א) אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ (ב) לא עַל הַנֵּר (ג) ג[וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים: **ב** ד[יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת (ד) אוֹמֵר בְּאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ ׳וַתּוֹדִיעֵנוּ׳:

תצב תַּעֲנִית שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי אַחַר הַמּוֹעֲדִים. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א א[יֵשׁ נוֹהֲגִים לְהִתְעַנּוֹת (א) שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי (פ) [א] וְשֵׁנִי אַחַר הַפֶּסַח, וְכֵן אַחַר חַג הַסֻּכּוֹת, וּמַמְתִּינִים (ב) עַד שֶׁיַּעֲבֹר כָּל ב]חֹדֶשׁ נִיסָן (ב) ג[וְתִשְׁרֵי, וְאֵז מִתְעַנִּים. הַגָּהָה: (ג) מִיָּד שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי (ד) שֶׁאָפְשָׁר לְהִתְעַנּוֹת (דברי עצמו). וּבְאַשְׁכְּנַז וְצָרְפַת נָהֲגוּ (ה) לְהִתְעַנּוֹת, וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ כְּמוֹ (ג) [ג] תַּעֲנִית צִבּוּר (ו) לִקְרוֹת ׳וַיְחַל׳ (טור):

א יוֹמָא פ״ח (ע״א).
ב בְּרֵיְיתָא פִּסְחִים ק״ד (ע״א). ג רַמְב״ם בְּפֶרֶק כ״ט מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (הכ״ח) וְכֵן כָּתַב הַטּוּר מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא פְּסָחִים ק״ב (ע״ב) דְּחָשֵׁיב יְקָנֵה״ז וְלֹא חָשֵׁיב בָּשָׂמִים.
ד בְּרָכוֹת ל״ג (ע״ב).
א תּוֹסָפוֹת בְּקִדּוּשִׁין פ״א (ע״א ד״ה סְקָבָא) אֶהָא דְּסָקֶכָא דְּשָׁתֵא רַגְלָא, וְכֵן כָּתַב הַטּוּר בְּשֵׁם מְנַהֵג אַשְׁכְּנַז וְצָרְפַת. ב צִיְּינְתִּיו לְעֵיל סִימָן תכ״ט (אות ג). ג לְפִי שֶׁהוּא מְרֻבֶּה בְּמוֹעֲדוֹת.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּטַעַם הַדָּבָר, וְהַמְּגַן אַבְרָהָם (סק״ט) הֵבִיא בְּקִצּוּר עַיֵּן שָׁם:

א [א] מַבְדִּיל. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְכָתַב בְּרָכֵי יוֹסֵף (סק״א) בְּשֵׁם בֵּית יְהוּדָה חֵלֶק ב׳ (סי׳ כח) מִי שֶׁשָּׁכַח לְהַבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב יָכוֹל לְהַבְדִּיל כָּל הַשָּׁבוּעַ, וּבְסָפָר בִּרְכֵי יוֹסֵף (שם) חוֹלֵק עַל זֶה וְכָתַב שֶׁאֵין לְסָמֹךְ עָלָיו לְמַעֲשֶׂה. וְכָתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ג) בְּשֵׁם הָרַב רַבֵּנוּ אַבּוּדַרְהָם (הל׳ תפילות הספסח) שֶׁאֵין מַזְכִּירִין אֲלֵיהוּ כְּשֶׁמַּבְדִּילִין בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב, עַיֵּן שָׁם בְּדָרְךְ ס״ח הַטַּעַם:

א [א] וְשֵׁנִי. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. בְּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) הֵבִיא מִתְּמִים דֵּעִים (סי׳ קעז) דְּגַם אַחַר שְׁבוּעוֹת מִתְעַנִּין, וְכֵן כָּתַב בְּרָכֵי יוֹסֵף (סק״א) בְּשֵׁם אַרְחוֹת חַיִּים (הל׳ תענית אות א) דְּיֵשׁ מִתְעַנִּין שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי אַחַר שְׁבוּעוֹת עַיֵּן שָׁם, וְהֵיכָא דְּנָהוּג אֵין לְשַׁנּוֹת וּכְמַדְיָנְתֵנוּ לֹא נָהֲגוּ כֵּן: **[ג] תַּעֲנִית צִבּוּר.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק חשן משפט סִימָן מ׳ בַּמּוֹעֵד, וְאֵין אִישׁ צַדִּיק בָּאָרֶץ, וְכוּ׳ בְּיָמִים הָאֵלּוּ לַעֲבֹר דָּת בִּמְקֻצָּת. ח״ן]. אֲבָל בְּעַצֶּרֶת דְּאִינוֹ אֶלָּא יוֹם אֶחָד אֵין חוֹשְׁשִׁין: (ג) **וְתִשְׁרֵי.** אֲבָל לְהִתְעַנּוֹת בְּתִשְׁרֵי אֲחַר שְׁבוּעוֹת אֵין מִקְפִּידִין כְּלָל, וְכֵן מִנְהָגֵנוּ שֶׁנּוֹהֲגִים שֶׁמַּתְפִּיר עַד י״ז חֶשְׁוָן. וּמְבָרְכִין מִי שֶׁהִתְעַנָּה שְׁנֵי חֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וּמִי שֶׁעוֹנָה אָמֵן אֵינוֹ צָרִיךְ קַדֵּשׁ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה אוֹ חֲתֻנָּה נוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בְּמִנְחָה מִהְיוֹת טוֹב אַל תִּקְרֵי רָע׳ עַיֵּן שָׁם: (ג) **תַּעֲנִית צִבּוּר.** וְאִם אֵרַע בְּרִית מִילָה מִצָּוָה לֶאֱכֹל וְאֵין צָרִיךְ הַתָּרָה. עַיֵּן סִימָן תקס״ו וְתקס״ח (ס״ב). וְיכוֹלִים לוֹמַר

בְּאֵר הַיֵּטֵב

מְגִלּוֹת אֲלּוּ הוּא בְּרָכָה לְבַטָּלָה, וְכֵן פֶּסַח עֲטָרַת זְקֵנִים (סק״א) וְחֹק יַעֲקֹב (ס״ק יא) דְּלֹא כְּקִצַּת הָאַחֲרוֹנִים עַיֵּן מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ט) וְט״ז (שם):

א (פ) **מַבְדִּיל.** מִי שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל בְּמוֹצָאֵי פֶּסַח מִבְּעוֹד יוֹם וְנִמְשַׁךְ עַד הַלַּיְלָה וַעֲדַיִן לֹא הִתְפַּלֵּל וְהִבְדִּיל צָרִיךְ עֵיּוּן אִם מַהֵר לֶאֱכֹל חָמֵץ, וְנִרְאֶה שֶׁמֻּתָּר לֶאֱכֹל דְּכֵיוָן שֶׁהִשְׁכָּה לַיְלָה הֲרֵי חל לְכָל מִלֵּי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב (סק״א) בְּפִשְׁיטוּת עַיֵּן שָׁם. כָּתַב בַּמִּנְהָגִים (הנהות מנהגים הל׳ חג הפסח אות כח) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת חל הַמּוֹעֵד אֵין אוֹמְרִים וִיהִי נֹעַם וְאַתָּה קָדוֹשׁ, וְאוֹמְרִים וְיִתֶּן לְךָ עַיֵּן אֵלֶּה וּזְטָא (סק״א):

א (פ) **וְשֵׁנִי.** שֶׁחוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא מִתּוֹךְ מִשְׁתֶּה וְשִׁמְחָה בָּאוּ לִידֵי עֲבֵרָה כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאִיּוֹב וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁבְּקַל אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרוֹת בְּאֵיזֶה מְלָאכָה, דְּלֹא הַתַּר בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא צָרְךְ קְצָת, וְאַף בְּחל הַמּוֹעֵד לֹא הַתַּר רַק דָּבָר אֲבוּד מֵהֶקֵּרֶן וְשֶׁאֵין מְכִנִּין מִלְאַכְתּוֹ לְכַתְּחִלָּה כִּי אִם בְּמִקְצָת הַיּוֹם וְכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֹנֶס אוֹ חֻלְשָׁא מִלְּפָנִים מִיּוֹם טוֹב אֵין לוֹ לְהַמְתִּין עַד י״ז חֶשְׁוָן. וּמְבָרְכִין מִי שֶׁהִתְעַנָּה שְׁנֵי חֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וּמִי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן אֵינוֹ צָרִיךְ קַדֵּשׁ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה אוֹ חֲתֻנָּה נוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בְּמִנְחָה מִהְיוֹת טוֹב אַל תִּקְרֵי רָע׳ עַיֵּן שָׁם: (ג) **תַּעֲנִית צִבּוּר.** וְאִם אֵרַע בְּרִית מִילָה מִצָּוָה לֶאֱכֹל וְאֵין צָרִיךְ הַתָּרָה. עַיֵּן סִימָן תקס״ו וְתקס״ח (ס״ב). וְיכוֹלִים לוֹמַר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּמִנְחָה ׳וַאֲנִי תְּפִלָּתִי׳ וְקוֹרִין בְּסֵדֶר הַשָּׁבוּעַ:

א (א) **אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ וְכוּ׳.** חִפָּרוֹן הַנִּכָּר יֵשׁ כָּאן, וְקַדָּם לָזֶה צָרִיךְ לוֹמַר וּמַבְדִּיל עַל הַכּוֹס כְּמוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ וְכוּ׳ [הַגְּרַ״א], וְכֵן מָצָאתִי בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הָרִאשׁוֹן שֶׁהִדְפִּיס הַמְחַבֵּר בְּחַיָּיו. מִי שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל בְּמוֹצָאֵי פֶּסַח מִבְּעוֹד יוֹם עַד הַלַּיְלָה וַעֲדַיִן לֹא הִתְפַּלֵּל וְהִבְדִּיל מַהֵר לֶאֱכֹל חָמֵץ, דְּכֵיוָן שֶׁהִשְׁכָּה הֲרֵי לַיְלָה לְכָל מִלֵּי אֶלָּא שֶׁחָכְמִים אָסְרוּ בְּמִלְאכָה עַד שֶׁיַּבְדִּיל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. *) אָמְנָם אִם עֲדַיִן לֹא בֵּרַךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן א]בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לֶאֱכֹל חָמֵץ, דַּהֲרֵי יִצְטָרֵךְ לוֹמַר יַעֲלֶה וְיָבֹא מִשּׁוּם דְּאָזְלִינַן בָּתַר הַתְחָלַת הַסְּעוּדָה כְּדְאִיתָא לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן קפ״ח (ס״ק), וְאִם כֵּן יִהְיֶה תַּרְתֵּי דְּסָתְרֵי: **(ב) לֹא עַל הַנֵּר.** שֶׁאֵין מְבָרְכִין עַל הַנֵּר אֶלָּא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנֶּאֱסַר אוּר כָּל הַיּוֹם וְעַכְשָׁיו חוֹזֵר לְהֶתֵּרוֹ כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר בְּסִימָן רצ״ח (משנ״ב סק״א), (פ) אֲבָל בְּיוֹם טוֹב לֹא נֶאֱסַר הָאוּר מֵעוֹלָם לְצָרְךְ יוֹם טוֹב: **(ג) וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים.** דְּעִנְיַן הַבְּשָׂמִים הוּא כְּדֵי לְהָשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁכְּאֻבָה עַל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ אַחַר שַׁבָּת, (ג) וּבְיוֹם טוֹב לַיְכָא נְשָׁמָה יְתֵרָה. וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּהוּא הַדִּין דְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֵין מְבָרְכִין עַל הַבְּשָׂמִים, וְהַטַּעַם לְפִי שֶׁיֵּשׁ מַאֲכָלִים טוֹבִים מְיֻשָּׁבִים דַּעְתּוֹ כְּמוֹ בְּשָׂמִים: **ב** (ד) **אוֹמֵר בְּאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ ׳וַתּוֹדִיעֵנוּ׳.** וְהוּא דַּגְמַת אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ שֶׁמְּזַכִּירִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּבִרְכַת אַתָּה חוֹנֵן, וְעַל כֵּן דִּינוֹ גַּם כֵּן כְּאַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ שֶׁאִם טָעָה וְלֹא אָמַרוֹ אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר אַחַר כָּךְ קִדּוּשׁ עַל הַכּוֹס וְשָׁם נִזְכָּר הַבְדָּלָה גַּם כֵּן. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּרֵישׁ סִימָן רצ״ד

בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְאִם טָעָה:

א (א) **שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְכוּ׳.** שֶׁחוֹשְׁשִׁין (פ) שֶׁמָּא מִתּוֹךְ מִשְׁתֶּה וְשִׁמְחָה בָּאוּ לִידֵי עֲבֵרָה כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאִיּוֹב וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁבְּקַל אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרוֹת בְּאֵיזֶה מְלָאכָה, דְּלֹא הַתַּר בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא צָרְךְ קְצָת, וְאַף בְּחל הַמּוֹעֵד לֹא הַתַּר רַק דָּבָר אֲבוּד מֵהַקֶּרֶן וְשֶׁאֵין מְכִנִּין מְלַאכְתּוֹ כִּי אִם בְּמִקְצָת הַיּוֹם וְכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֹנֶס אוֹ חֻלְשָׁא מִלְּפָנִים מִיּוֹם טוֹב אֵין לוֹ לְהַמְתִּין עַד י״ז חֶשְׁוָן. וּמְבָרְכִין מִי שֶׁהִתְעַנָּה שְׁנֵי חֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וּמִי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן אֵינוֹ צָרִיךְ קַדֵּשׁ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה אוֹ חֲתֻנָּה נוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בְּמִנְחָה מִהְיוֹת טוֹב אַל תִּקְרֵי רָע׳ עַיֵּן שָׁם: (ג) **תַּעֲנִית צִבּוּר.** וְאִם אֵרַע בְּרִית מִילָה מִצָּוָה לֶאֱכֹל וְאֵין צָרִיךְ הַתָּרָה. עַיֵּן סִימָן תקס״ו וְתקס״ח (ס״ב). וְיכוֹלִים לוֹמַר

*) בדפו״י: וּלְפִי דַּעְתִּי הָיָה נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּבְוַדַּאי אֵין לוֹ וְכוּ׳

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (פ) פּוֹסְקִים: **(ב)** ט״ז (סק״א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):

א (פ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): **(ב)** שָׁם: **(ג)** אַחֲרוֹנִים: **(ד)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) בְּשֵׁם הַשֵּׁ״ךְ (יו״ד סי׳ רכ ס״ק לא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(ה)** שָׁם: **(ו)** אַחֲרוֹנִים: **(ז)** לְקַמָּן בְּסִימָן תקס״ב (ס״ק ט) אֲבָל בְּשָׁרוּצָה לֶאֱכֹל מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ בָּרִיא, צָרִיךְ הַתָּרָה בִּשְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים הַמִּתְעַנִּים אֲדַעְתָּא דְּמִנְהָגָא מִתְעַנֶּה וְלֹא נָהֲגוּ לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם כְּשֵׁשׁ סְעוּדוֹת מִצְוָה. וְיכוֹלִים לוֹמַר סְלִיחוֹת אֲפִלּוּ אֵין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עֲשָׂרָה מִתְעַנִּים, רַק שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הַסְּלִיחָה שֶׁל ׳תַּעֲנִית צִבּוּר קָבְעוּ׳ וְכוּ׳ [בַּאֵר הַיֵּטֵב (סק״ג)], וּבִפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א) כָּתַב שֶׁיְּדַלֵּג רַק תֵּבַת צִבּוּר. וּמִכָּל מָקוֹם הַסְּלִיחָה שֶׁל ׳אֲפַפְּנוּ מַיִם׳ וְכוּ׳ בְּוַדַּאי אֵין נָכוֹן לְאָמְרָהּ כֹּל שֶׁאֵין צִבּוּר מִתְעַנִּין: **(ו)** לִקְרוֹת וַיְחַל.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ג) כתב: מי שנמשכה סעודתו במוצאי יום טוב האחרון של פסח עד לאחר צאת הכוכבים מותר לאכול חמץ בסעודה אף שעדיין לא התפלל ערבית ולא הבדיל כלל, לפי שאיסור חמץ אינו תלוי בהבדלה כלל, דכיון שחשכה הוא לילה לכל דבר וכבר הלכה ממנו קדושת יום טוב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תצג

תצג דִּינִים הַנּוֹהֲגִים בִּימֵי הָעֹמֶר. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א א**נוֹהֲגִים** (א) שֶׁלֹּא (ו) [א] לִשָּׂא אִשָּׁה בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת עַד ל״ג לָעֹמֶר, (ב) מִפְּנֵי שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן מֵתוּ תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, ב**אֲבָל** (ג) לְאָרֵס וּלְקַדֵּשׁ (ג) שַׁפִּיר דָּמֵי, וְנִשּׂוֹאִין נַמִּי מִי שֶׁקָּפֵץ וְכָנַס (ד) **אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ.** הַגָּהּ: מִיהוּ מִל״ג בָּעֹמֶר וְאֵילָךְ (ה) הַכֹּל (ג) שָׁרֵי (אבודרהם (הל׳ תפילות הספמ) בית יוסף (ד״ה ותע) ומנהגים (הל׳ מג הספמ)):

ב * ג**נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּר** (ו) **עַד ל״ג לָעֹמֶר,** (ז) **שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאָז פָּסְקוּ מִלְּמוּת,** ד**וְאֵין לְהִסְתַּפֵּר עַד יוֹם ל״ד בַּבֹּקֶר,** ה**אֶלָּא אִם כֵּן חָל יוֹם ל״ג עֶרֶב שַׁבָּת שֶׁאָז מִסְתַּפְּרִין בּוֹ מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת.** הַגָּהּ: וּבִמְדִינוֹת אֵלּוּ אֵין נוֹהֲגִין כִּדְבָרָיו אֶלָּא מִסְתַּפְּרִין (ח) בְּיוֹם ל״ג, וּמַרְבִּים בּוֹ קְצָת (ד) שְׂמָחָה, (ט) וְאֵין אוֹמְרִים בּוֹ (ה) [ה] תַּחֲנוּן (מהרי״ל (דיני סימיס צמן הפמ (בטעטוע) ומנהגים (הל׳ מתים מ״ה)). וְאֵין

א לְשׁוֹן טוּר. ב שָׁם בְּשֵׁם הָרַ״ן בְּאוּת (הל׳ חדש וספירת העומר) שֶׁכֵּן הוֹרוּ הַגְּאוֹנִים. ג טוּר וְהָרַב רַבִּי יְהוֹשָׁעַ בֶּן שוּעַיִב בְּדְרָשׁוֹת יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח. ד שָׁם בְּדְרָשָׁה. ה רַשְׁב״ץ בִּתְשׁוּבָה (ח״א סי׳ קנח).

בְּאֵר הֵיטֵב

סְלִיחוֹת אֲפִלּוּ אֵין עֲשָׂרָה מִתְעַנִּים, רַק שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ ׳תַּעֲנִית צִבּוּר קָבְעוּ׳. שו״ת עֲבוֹדַת הַגֵּרְשֻׁנִי סִימָן נ״ד:

א (ו) **לְשָׁא.** וְכָתַב הַב״ח (ס״א) וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין חִלּוּק בֵּין נְשׂוֹאִין שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים אוֹ יֵשׁ לוֹ, כִּי כֵן נָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְחַלֵּק. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אֲבָל מַהֲרַ״ם לִנְזָאנ״וּ בְּסֵפֶר שְׁתֵּי יְדוֹת (סוף האצבע השני) כָּתַב דִּבְזְמַן שֶׁיֵּשׁ סִבָּה כְּגוֹן שֶׁלֹּא קִיֵּם פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מִי שֶׁיְּשַׁמְּשֶׁנּוּ וְכִיּוֹצֵא לֹא חִיְישִׁינַן לְמִנְהָגָא, וְכֵן הַסְּכִים הַפְּרִי חָדָשׁ. וְהָרִיטַ״ש בְּסֵפֶר עֵרֶךְ לֶחֶם הַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מֻתָּר: (ב) **לְאָרֵס.** שָׁפָא יְקַדְּמֶנּוּ אַחַר. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק) וּמֻתָּר לַעֲשׂוֹת גַּם כֵּן סְעוּדַת אֵרוּסִין. וַעֲכָשָׁו שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא בְּשָׁעַת נִשּׂוֹאִין, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לַעֲשׂוֹת שִׁדּוּכִין וְלַעֲשׂוֹת סְעוּדָה דְּהָא אֲפִלּוּ סְעוּדַת רְשׁוּת נוֹהֲגִין הַתָּר, רַק לַעֲשׂוֹת שְׂמָחוֹת יְתֵרוֹת בִּרְקוּדִין וּמְחוֹלוֹת נָהֲגוּ אִסּוּר. מִגֵּן אַבְרָהָם (שם) וְחֹק יַעֲקֹב (ס״ק) עַיֵּן שָׁם: (ג) **שָׁרֵי.** הֵינוּ לְאוֹתָן הַנּוֹהֲגִים לְסַפֵּר מֵל״ג וְאֵילָךְ, אֲבָל לְדִידָן שֶׁנּוֹהֲגִים אִסּוּר תִּסְפֹּרֶת אִסּוּר גַּם כֵּן לְשָׁא. בָּ״ח (שם) וּלְבוּשׁ (ס״ב) וּמַנְהָגִים (הל׳ חג הספסח) וְדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות א). וְכָתַב בְּתְשׁוּבַת חִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה (סי׳ כא) שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים שֶׁמֻּתָּר לְשָׁא אִשָּׁה אַחַר ל״ג בָּעֹמֶר, וּבְתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן ל״ה חוֹלֵק עָלָיו וְכָתַב דַּחֲמִירָא סַבְּנָתָא, שֶׁפַּעַם אַחַת הַקַּל חָכָם אֶחָד לְהַתִּיר בְּעִנְיַן הַנִּשּׂוֹאִין וְלֹא עָלְתָה זוּזִים יָפָה עֵין שָׁם. מֵיהוּ עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ אִיָּר בְּשֶׁכֵּן שֶׁמֻּתָּרִין לְשָׁא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סָעִיף ג׳. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב). וְכָתַב בְּמַנְהָגִים (הנהגות מנהגים הל׳ חג הספסח אות לו) וּבְ״ח (שם) וְהַסְכָּמַת אַחֲרוֹנִים דְּאִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אִיָּר בְּשַׁבָּת מֻתָּרִין הַכֹּל לְשָׁא בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת, אַף לְמִנְהָגֵנוּ שֶׁאוֹסְרִין הַכֹּל קֹדֶם רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְכֵן כָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב (סק״ב) עַיֵּן שָׁם. וְאֵלֶּהוּ זוּטָא (סק״ה) כָּתַב שֶׁזֶּהוּ הַנָּאוֹן הַנְהִיג בְּפְרָאג לֶאֱסֹר בְּנִשּׂוֹאִין וְכֵן שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, רַק בְּל״ג בָּעֹמֶר וְעֶרֶב עֲצֶרֶת דַּוְקָא עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן ט״ז סָעִיף קָטָן ב׳. וְכָתַב הַחֹק יַעֲקֹב (שם) דְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם יִתְפֹּס כְּפִי מִנְהָגוֹ, וּבְקַפָּץ אֵין לְהַחְמִיר עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (בשו״ר הגב״י אות ד השני) מַה שֶּׁכָּתַב בַּשַּׁלְחָן עָרוּךְ אֵין עוֹנְשִׁין אוֹתוֹ, הֵינוּ דַּוְקָא בְּנִשּׂוֹאִין שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה, אֲבָל אִם נִסְתַּפֵּר בִּימֵי הָעֹמֶר נוֹהֲגִים לְקַנֵּס וְלַעֲנֹשׁ. עַיֵּן שָׁם: **ב** (ז) **שְׁמָחָה.** וְכָתַב בַּכְּנֻסִיּוֹת (דרושי הספסח דרוש יב) שֶׁגְּדוֹל אֶחָד הָיָה רָגִיל לוֹמַר נַחַם בְּכָל יוֹם וַאֲמָרוֹ גַּם בְּל״ג וְנֶעֱנַשׁ. עַיֵּן שָׁם: (ה) **תַּחֲנוּן.** גַּם בָּעֶרֶב שֶׁל יוֹם ל״ב. וּבְאַשְׁכְּנַז הַמִּנְהָג

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּסִלְיחוֹת שֶׁל חֲמִישֵׁי דְּאִיתָא ׳נִסְתַּמָּה הַבֵּירָה׳ הוּא טָעוּת סוֹפֵר וְצָרִיךְ לוֹמַר ׳נִסְתַּמָּה הַכִּירָה׳ בְּכ״ף, וְהוּא מִלְּשׁוֹן הַשּׁ״ס בְּבֵיצָה דַּף כ׳ (ע״ב) ׳מַה בְּמָקוֹם שֶׁכִּירָתְךָ סְתוּמָה׳ כו׳ עַיֵּן שָׁם:

א (ז) **לְשָׁא.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״א) כָּתַב שֶׁפָּשַׁט הַמִּנְהָג שֶׁלֹּא לְשָׁא כְּלָל, אֲפִלּוּ לֹא קִיֵּם פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֵין נוֹשְׂאִין עַד ל״ג, וְעַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם זֶרַע אֶמֶת (או״ח סי׳ סח) שֶׁאֲפִלּוּ בִּמְקוֹם שֶׁאֵין נִזְהָרִים רַבָּם בְּתִסְפֹּרֶת מִכָּל מָקוֹם אֵין לְהַתִּיר לְשָׁא עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן לְקַמָּן (בבה״ט) סָעִיף קָטָן ג׳ בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב. וְעַיֵּן בְּפְרִי הָאֲדָמָה חֵלֶק ג׳ דַּף מ״ח (ע״א הל׳ תמידין ומוספין פ״ז דין כב) שֶׁנַּעֲשָׂה מַעֲשֶׂה בִּירוּשָׁלַיִם לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא יִשָּׂא אִשָּׁה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁבִּימֵי הָעֹמֶר אֲפִלּוּ אַלְמָנָה עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּת חִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה סִימָן כ״א שֶׁהֶהְתִּיר בְּשָׁעַת הַדְּחָק לְמִי שֶׁבָּא מִמָּקוֹם אַחֵר לְשָׁא בְּל״ג בָּעֹמֶר, וְחָלָה וְחָזַר לִבְרִיאוּתוֹ אַחַר ל״ג בָּעֹמֶר, וְנֶחְתַּךְ מֵאֵד לְבִיתוֹ, וְהִיא אֵין רְצוֹנָהּ לְזוּז מִמְּקוֹמָהּ בְּלֹא נְשׂוֹאִין, וְגַם הוּא חוֹלֶה קָצַת עַדַיִן וְאֵין לוֹ מִי שֶׁיְּשַׁמְּשֶׁנּוּ פֹּה עַד הַיָּרֵחַ, וְגַם שֶׁקָּרוֹב שֶׁיִּתְבַּטֵּל הָעִנְיָן עַל יְדֵי הַמְתָּנָה זוֹ שֶׁיִּפְרַד לְדַרְכּוֹ כו׳, וְלָכֵן הַתִּיר הַנִּשּׂוֹאִין בְּצָרוּף הַתַּר שֵׁשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין הַתַּר לְשָׁא אַחַר ל״ג בָּעֹמֶר. וְעַיֵּן שָׁם: **ב** (ה) **תַּחֲנוּן.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְמוֹר וּקְצִיעָה כָּתַב דְּהָךְ מִבָּעֶרֶב פְּרוּשׁוֹ הַיּוֹם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הֵינוּ בְּשַׁחֲרִית וּמִנְחָה כֹּל שֶׁיֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עֲשָׂרָה שֶׁמִּתְעַנִּין. וְיָתֵר דִּינֵי תַּעֲנִית שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי יְבֹאַר לְקַמָּן בְּסִימָן תקס״ו סָעִיף ב׳:

א (א) **שֶׁלֹּא לָשָׂא אִשָּׁה.** וְאֵין חִלּוּק (ו) בֵּין נְשׂוֹאִין שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים אוֹ יֵשׁ לוֹ, כִּי כֵן נָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְחַלֵּק. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אֲבָל מַהֲרַ״ם לִנְזָאנ״וּ בְּסֵפֶר שְׁתֵּי יְדוֹת (סוף האצבע השני) כָּתַב דִּבְזְמַן שֶׁיֵּשׁ סִבָּה כְּגוֹן שֶׁלֹּא קִיֵּם פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מִי שֶׁיְּשַׁמְּשֶׁנּוּ וְכִיּוֹצֵא לֹא חִיְישִׁינַן לְמִנְהָגָא, וְכֵן הִסְכִּים הַפְּרִי חָדָשׁ. וְהָרִיטַ״ש בְּסֵפֶר עֵרֶךְ לֶחֶם הַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מֻתָּר: (ב) **לְאָרֵס.** שָׁפָא יְקַדְּמֶנּוּ אַחַר. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) וּמֻתָּר לַעֲשׂוֹת גַּם כֵּן סְעוּדַת אֵרוּסִין. וַעֲכָשָׁו שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא בְּשָׁעַת נִשּׂוֹאִין, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לַעֲשׂוֹת שִׁדּוּכִין וְלַעֲשׂוֹת סְעוּדָה דְּהָא אֲפִלּוּ סְעוּדַת רְשׁוּת נוֹהֲגִין הַתָּר, רַק לַעֲשׂוֹת שְׂמָחוֹת יְתֵרוֹת בִּרְקוּדִין וּמְחוֹלוֹת נָהֲגוּ אִסּוּר. מִגֵּן אַבְרָהָם (שם) וְחֹק יַעֲקֹב (ס״ק) עַיֵּן שָׁם: (ג) **שָׁרֵי.** הֵינוּ לְאוֹתָן הַנּוֹהֲגִים לְסַפֵּר מֵל״ג וְאֵילָךְ, אֲבָל לְדִידָן שֶׁנּוֹהֲגִים אִסּוּר תִּסְפֹּרֶת אִסּוּר גַּם כֵּן לְשָׁא. בָּ״ח (שם) וּלְבוּשׁ (ס״ב) וּמַנְהָגִים (הל׳ חג הספסח) וְדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות א). וְכָתַב בְּתְשׁוּבַת חִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה (סי׳ כא) שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים שֶׁמֻּתָּר לְשָׁא אִשָּׁה אַחַר ל״ג בָּעֹמֶר, וּבְתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן ל״ה חוֹלֵק עָלָיו וְכָתַב דַּחֲמִירָא סַבְּנָתָא, שֶׁפַּעַם אַחַת הַקַּל חָכָם אֶחָד לְהַתִּיר בְּעִנְיַן הַנִּשּׂוֹאִין וְלֹא עָלְתָה זוּזִים יָפָה עֵין שָׁם. מֵיהוּ עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ אִיָּר בְּשֶׁכֵּן שֶׁמֻּתָּרִין לְשָׁא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סָעִיף ג׳. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב). וְכָתַב בְּמַנְהָגִים (הנהגות מנהגים הל׳ חג הספסח אות לו) וּבְ״ח (שם) וְהַסְכָּמַת אַחֲרוֹנִים דְּאִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אִיָּר בְּשַׁבָּת מֻתָּרִין הַכֹּל לְשָׁא בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת, אַף לְמִנְהָגֵנוּ שֶׁאוֹסְרִין הַכֹּל קֹדֶם רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְכֵן כָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב (סק״ב) עַיֵּן שָׁם. וְאֵלֶּהוּ זוּטָא (סק״ה) כָּתַב שֶׁזֶּהוּ הַנָּאוֹן הַנְהִיג בְּפְרָאג לֶאֱסֹר בְּנִשּׂוֹאִין וְכֵן שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, רַק בְּל״ג בָּעֹמֶר וְעֶרֶב עֲצֶרֶת דַּוְקָא עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן ט״ז סָעִיף קָטָן ב׳. וְכָתַב הַחֹק יַעֲקֹב (שם) דְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם יִתְפֹּס כְּפִי מִנְהָגוֹ, וּבְקַפָּץ אֵין לְהַחְמִיר עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (בשו״ר הגב״י אות ד השני) מַה שֶּׁכָּתַב בַּשַּׁלְחָן עָרוּךְ אֵין עוֹנְשִׁין אוֹתוֹ, הֵינוּ דַּוְקָא בְּנִשּׂוֹאִין שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה, אֲבָל אִם נִסְתַּפֵּר בִּימֵי הָעֹמֶר נוֹהֲגִים לְקַנֵּס וְלַעֲנֹשׁ. עַיֵּן שָׁם: **ב** (ז) **שְׁמָחָה.** וְכָתַב בַּכְּנֻסִיּוֹת (דרושי הספסח דרוש יב) שֶׁגְּדוֹל אֶחָד הָיָה רָגִיל לוֹמַר נַחַם בְּכָל יוֹם וַאֲמָרוֹ גַּם בְּל״ג וְנֶעֱנַשׁ. עַיֵּן שָׁם: (ה) **תַּחֲנוּן.** גַּם בָּעֶרֶב שֶׁל יוֹם ל״ב. וּבְאַשְׁכְּנַז הַמִּנְהָג

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּר וְכוּ׳. וּמִכָּל מָקוֹם אוֹתָן הַמֻּתָּרִין לְהִסְתַּפֵּר בְּחֹל הַמּוֹעֵד כִּבְסִימָן תקל״א (ס״ד). **יֵשׁ לוֹמַר דְּגַם בְּסִפִּירָה שָׁרֵי דְּלֹא עָדִיף** מֵחֹל הַמּוֹעֵד [פְּרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א)]:

א (ו) **לְשָׁא.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״א) כָּתַב שֶׁפָּשַׁט הַמִּנְהָג שֶׁלֹּא לְשָׁא כְּלָל, אֲפִלּוּ לֹא קִיֵּם פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֵין נוֹשְׂאִין עַד ל״ג, וְעַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם זֶרַע אֶמֶת (או״ח סי׳ סח) שֶׁאֲפִלּוּ בִּמְקוֹם שֶׁאֵין נִזְהָרִים רַבָּם בְּתִסְפֹּרֶת מִכָּל מָקוֹם אֵין לְהַתִּיר לְשָׁא עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן לְקַמָּן (בבה״ט) סָעִיף קָטָן ג׳ בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב. וְעַיֵּן בְּפְרִי הָאֲדָמָה חֵלֶק ג׳ דַּף מ״ח (ע״א הל׳ תמידין ומוספין פ״ז דין כב) שֶׁנַּעֲשָׂה מַעֲשֶׂה בִּירוּשָׁלַיִם לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא יִשָּׂא אִשָּׁה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁבִּימֵי הָעֹמֶר אֲפִלּוּ אַלְמָנָה עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּת חִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה סִימָן כ״א שֶׁהֶהְתִּיר בְּשָׁעַת הַדְּחָק לְמִי שֶׁבָּא מִמָּקוֹם אַחֵר לְשָׁא בְּל״ג בָּעֹמֶר, וְחָלָה וְחָזַר לִבְרִיאוּתוֹ אַחַר ל״ג בָּעֹמֶר, וְנֶחְתַּךְ מֵאֵד לְבִיתוֹ, וְהִיא אֵין רְצוֹנָהּ לְזוּז מִמְּקוֹמָהּ בְּלֹא נְשׂוֹאִין, וְגַם הוּא חוֹלֶה קָצַת עֲדַיִן וְאֵין לוֹ מִי שֶׁיְּשַׁמְּשֶׁנּוּ פֹּה עַד הַיָּרֵחַ, וְגַם שֶׁקָּרוֹב שֶׁיִּתְבַּטֵּל הָעִנְיָן עַל יְדֵי הַמְתָּנָה זוֹ שֶׁיִּפְרַד לְדַרְכּוֹ כו׳, וְלָכֵן הַתִּיר הַנִּשּׂוֹאִין בְּצָרוּף הַתַּר שֵׁשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין הַתַּר לְשָׁא אַחַר ל״ג בָּעֹמֶר. וְעַיֵּן שָׁם: **ב** (ה) **תַּחֲנוּן.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְמוֹר וּקְצִיעָה כָּתַב דְּהָךְ מִבָּעֶרֶב פְּרוּשׁוֹ הַיּוֹם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ו) הַב״ח (ס״א) וְחֹק יַעֲקֹב (סק״א). **וְאַף דְּבְבֹאַר הֵיטֵב** (סק״א) **הֵבִיא** בְּשֵׁם סֵפֶר שְׁתֵּי יְדוֹת (סוף אצבע ב׳) וּפְרִי חָדָשׁ **לְהָקֵל בָּזֶה וְכֵן בְּמִי שֶׁאֵין לוֹ מִי שֶׁיְּשַׁמְּשֶׁנּוּ, בְּמִדִּינָתֵנוּ הַמִּנְהָג לְהַחְמִיר** כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר עוֹלַת שַׁבָּת (סק״א), וְכֵן הֵבִיא בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״א) בְּשֵׁם הַמַּחֲזִיק בְּרָכָה וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (ס״ג), וְגַם בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיניס בהנהגים בין פסח לעצרת ס״א) **הָעִתִּיק לְהַחְמִיר, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה** (שם) **מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם חִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה** (סי׳ כא): (ב) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב): (ג) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״א)

(ד) **אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ.** הַגָּהּ: מִיהוּ מִל״ג בָּעֹמֶר וְאֵילָךְ (ה) הַכֹּל (ג) שָׁרֵי (אבודרהם (הל׳ תפילות הספמ) בית יוסף (ד״ה ותע) ומנהגים (הל׳ מג הספמ)):

ב * ג**נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּר** (ו) **עַד ל״ג לָעֹמֶר,** (ז) **שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאָז פָּסְקוּ מִלְּמוּת,** ד**וְאֵין לְהִסְתַּפֵּר עַד יוֹם ל״ד בַּבֹּקֶר,** ה**אֶלָּא אִם כֵּן חָל יוֹם ל״ג עֶרֶב שַׁבָּת שֶׁאָז מִסְתַּפְּרִין בּוֹ מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת.** הַגָּהּ: וּבִמְדִינוֹת אֵלּוּ אֵין נוֹהֲגִין כִּדְבָרָיו אֶלָּא מִסְתַּפְּרִין (ח) בְּיוֹם ל״ג, וּמַרְבִּים בּוֹ קְצָת (ד) שִׂמְחָה, (ט) וְאֵין אוֹמְרִים בּוֹ (ה) [ה] תַּחֲנוּן (מהרי״ל (דיני סימיס צמן הפמ (בטעטוע) ומנהגים (הל׳ מתים מ״ה)). וְאֵין

(ז) **שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאָז פָּסְקוּ מִלְּמוּת.** וְכֵן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק) וְכֵן מִנְהַג כָּל הָעוֹלָם. וְכָתַב הַחֹק יַעֲקֹב (ס״ק) וְכֵן הַמִּנְהָג בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת. וְכָתַב הַבֵּית אֶפְרַיִם (ס״ק) דְּאֵין לְשַׁנּוֹת מִמִּנְהַג הַמְּקוֹמוֹת. וְכָתַב הַמְּגִלַּת סְתָרִים (ס״ק) דְּאֵין לְשַׁנּוֹת מִמִּנְהַג הַמְּקוֹמוֹת, וְכֵן הַמִּנְהָג בְּכָל